

Valtuustoaloite koskien valtuuston asialistaa

Kunnanhallitus 11.05.2026
191/00.04.03/2026

Valmistelija

Hallintojohtaja

Vasemmiston valtuustoryhmä jätti valtuuston kokouksessa 23.4.2026 oheisen valtuustoaloitteen. Aloitteessa todetaan seuraavaa: ”On ilmennyt tarvetta, että valtuuston asialistaan lisätään kohta Valtuutettujen esittämät kysymykset. Näin pääsisivät rivivaltuutetutkin kyselemään heidän tärkeäksi kokemiaan asioita. Tällöin asioista voidaan keskustella ja asioita voidaan mahdollisesti edistää kevyemmässä prosessissa ilman tarvetta hallinnollisesti työläille valtuustoaloitteille. Hallintosäännöllä ja valtuuston puheenjohtajan toimivallalla voidaan tarvittaessa raja puheenvuorojen pituutta. Lisäksi voidaan ohjeistaa, että puheenvuorot varataan etukäteen ennen kokousta.”

Kuntalaissa korostetaan valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Valtuusto tekee päätökset kaikissa kuntalain 14 §:ssä mainituissa kunnan kannalta tärkeissä asioissa. Sitä täydentävät kuntalain muut säännökset, joissa säädetään valtuustolle kuuluvista yksittäisistä tehtävistä. Toimivaltaa on näiden osalta voitu siirtää kunnan muille viranomaisille.

Kuntalain 95 §:n mukaan valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla eli kunnanhallituksen valmistelemana muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.

Kunnan hallintosäännön 14. luku käsittelee valtuutettujen aloite- ja kyselyoikeutta. 118 §:n mukaisesti valtuuston kokouksessa valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. 119 §:n mukaan vähintään neljäsosa valtuutetuista voi tehdä kunnanhallitukselle kirjallisen kysymyksen kunnan toiminnasta ja hallinnosta. Kunnanhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään viiden kuukauden kuluttua kysymyksen tekemisestä.

Hallintosäännön 120 §:ssä määrätään valtuuston kyselytunnista. Valtuutetulla on oikeus esittää kunnanhallitukselle kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä enintään 5 minuutin pituisia kysymyksiä kunnan hallintoa ja taloutta koskevista asioista. Kyselytunti järjestetään ennen valtuuston kokousta, jollei valtuusto toisin päättä. Kyselytunti on julkinen.

Valtuuston puheenjohtaja toimii puheenjohtajana kyselytunnilla. Kunnanhallituksen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä vastaa kysymyksiin. Kysymyksiin vastataan saapumisjärjestyksessä, ellei puheenjohtaja toisin päättä. Vastauksen saatuaan kysymyksen esittäjällä on oikeus tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisäkysymystä. Kysymysten johdosta ei käydä keskustelua. Kysymys on toimitettava kirjallisena viimeistään 10 päivää ennen valtuuston kokousta. Myöhemmin toimitetut kysymykset sekä kysymykset, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin.

Valtuustetuille järjestetään mm. työpajoja, seminaareja ja heitä kutsutaan erikseen erilaisiin kuntalaistilaisuuksiin. Valtuutetuille on järjestetty viime aikoina myös ns. iltakouluja, joissa on käsitelty ajankohtaisia, laajempia

valmistelussa olevia asioita ilman päätöksentekoa. Talousarviovalmistelun yhteydessä valtuuston esityslistalla on pykälänä talous- ja toimintasuunnitelman lähetekeskustelu ja joskus myös investointisuunnitelmista on pidetty lähetekeskustelu keväisin tai alkukesästä.

Joissain kunnissa valtuuston asialistalla on pykälänä ”Muut asiat”, jolloin valtuutetut voivat keskustella muista asioista. Jos valtuuston asialistalla on em. pykälä, siihen on yleensä liitetty myös valtuustoaloitteiden jättäminen. Inarissa on tällä hetkellä valtuuston viimeisenä pykälänä ”Kokouksessa jätettävät valtuustoaloitteet”.

Joissain kunnissa valtuustososopimukseen on kirjattu asioita valtuuston työskentelystä, esim. mitä menetelmiä ja työskentelytapoja käytetään valtuustotyössä päätöskokousten rinnalla sekä valtuustoryhmien yhteistyöstä ja työskentelytavoista.

Luottamushenkilöillä on erilaisia mahdollisuuksia osallistua ja saada tietoa kunnan asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon. He voivat olla yhteydessä suoraan valmisteleviin viranhaltijoihin tai muihin asiantuntijoihin, heillä on oikeus saada tietoja, joita he luottamustoimessa pitävät tarpeellisina ja heillä on oikeus tehdä valtuustoaloitteita. Kaikkien toimielinten julkiset esityslistat julkaistaan kunnan verkkosivuilla useita päiviä ennen kokousta.

Valtuustoryhmien tarkoituksena on edistää luottamushenkilöiden yhteistyötä ja valtuustoryhmien kokouksissa yleensä jaetaan tietoa päätettävien asioiden taustoista ja valmistelusta. Joissain valtuustoryhmissä puolueen edustajat lautakunnissa ja muissa toimielimissä otetaan mukaan valtuustoryhmän työskentelyyn, jolloin valmisteltaviin asioihin saadaan yhteistä näkemystä jo varhaisessa vaiheessa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tommi Kasurinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää keskustella valtuustoaloitteesta ja tarvittaessa evästä valmistelevia viranhaltijoita mahdollisiin toimenpiteisiin.

Päätös